

UNIVERSUL LITERAR

ABONAMENTUL
 L. I 2,60 ANUAL
 Abonamentele se 'ac
 numa' pe un an.

COLABORATORII ACESTUI NUMAR
 Ioan Dragu, C. Niculescu-Novaci, I. C. Vissarion, I. Cucu-Freamăt, Ion Gruia,
 Victor Anestin, C. Ciocazan, Eugen Murea, H. Niculescu, etc.

ANUNCIURI
 Linia pe pagina 7 și 8
 - BANI 20 -

Teatrul războiului austro-italian

Salutii pentru csi morți

Cronica bucureșteană

de IOAN DRAGU

Adio, Moși! — Plăcerea în doliu. — Orgia florală. — A fi și a părea. — Curse. — Confidențele unui cai.

Zing! Bum!!

„Moși”, exhibiție veselă în prestigiul unui cadru destul de popular spre a atrage mulțimea; Moși, câmp de bălci periodic și zgomotos; Moși, afluență frenetică de viață excepțională, risipă de veselie burgheză; Moși, colț privilegiat în clipa cea mai drăguță a anului, voi v-ați părăsit haina de sărbătoare!

V-ați deschis acum o lună cu larmă mare, corturile voastre de pânză, baracele voastre de scânduri, lumina de gaz și de lampioane. V-ați arătat saltimbancii, măscăricii, monștrii, fenomenele și fotografiile voștri populari. Și, după ce ați oferit spectacolul mulțimilor compacte, înghesuite, zgomotoase și impestrițate, după ce ați risipit alăta surexcitare veselă și nervoasă, atâtea țipete de turloate, atâtea chemări de negustori de furtă dulce și de pastile de ananas, de saltimbanci și de crupieri populari cari invărtesc *ronța norocului*, ați tăcut și ați închis porțile.

Moși, cari trăiți de veacuri o clipă din viața populară a Bucureștilor, fără a desvălui lina originii voastre, voi ne oferiți în fiice an aceiași privilegii: aceeași arteră principală cu ondulațiile mulțimei; aceleași bibelouri jefline și proaste alunecând prin gloata enervată ca niște țipari prin nisipul mării; aceleași simfonii de flașnetă neobosită și aceiași cai de lemn învârtindu-se până la amețală; aceleași greutăți îngrămădind în jurul sălpiilor cu capse; aceleași mândrii atletici; aceleași pocnituri și aceleași artificii câzând în capetele entuziaștilor precu apropiați; aceleași petreceri deprinând tonele lor de bucurie greoaie la rădăcina bieților arbori din grădina Eliade ce par că gem de nează; aceleași mișcări, aceleași piuituri, aceleași țipete, aceleași uimiri, aceleași pătetiseli, aceiași mulțime, aceiași popor așa de furtiv, așa de hibrid și de survoz,

pornind în vârtej în lungul baracelor într'un decor mai original ca toate decorurile unei scene...

A hoinări e unul din rarele apanagii rezervate animalelor spre a fi rezervate speciei omenesti. Dobitoacele—chiar cele cu două picioare și fără pene—merg, rătăcesc, vagabondează, dar nu hoinăresc. A ști să hoinărești e o artă. Și ce loc poate fi mai nimerit pentru un exercițiu așa de inteligent, ca bălciul *Moșilor* cu fleacurile lui primitive, cu înghesuile și talmeș-balmeșurile lui pitorești, cu trivialitățile lui grase!

O astfel de hoinăreală mi-a dat prilej într'o seară să văd un detaliu care a introdus în programul *Moșilor* o diferență capitală.

Plouase toată ziua, și nori negrii și repezi alergau pe ceul pe care câteva stele răzlete luceau din când în când, pe furis. Frunzișul umed al grărnei Eliade păstra urmele ropotelor trecute. În lungul bălciului, pânzele baracelor, zebrate de pete largi de ploaie păreau că nu se grăbesc să se usuce, în așteptarea unei ploii viitoare. Grădina Eliade era aproape pustie. Câțiva singuratici alunecau ca niște umbre printre arborii uzi. Negustorii, nevoind să piardă cu desăvârșire câștigul unei serii, își deschiseseră din nou brăvălițele cari profilau în penumbra reflectele luminilor lor intristate. Câte o flașnetă răgușită se tânuia în tăcerea singurătății. Chemările saltimbancilor și țipetele a două sau trei turloate răzlete aveau intonații dureroase în mijlocul cântului ironic care le înconjură. Din când în când se auzea hârșcăind limba *ronța norocului* care părea că scrâșnește de nează.

Străbăteam aleea pustie, oprindu-mă din loc în loc ca să contemplesc spectacolul sub diferitele lui aspecte. Decădăte mă simții tras de braț în vreme ce un gas rugător îmi amintea săruiilor la ure-

che: — Intră, domnule... te rog! Vino să vezi ce n'ar mai văzut... Numai zece bani!...

Privii mecanicește pe cel care îmi vorbea: îmbrăcat cu o jachetă neagră, roasă, cu un pantalon gălbui ale cărui margini de jos păreau dantelate, purtând în cap o nenorocită de pălărie lipsită de formă și de fund, avea înfățișarea unui câine bătut, care totuși îți lungea mâna. Și găsiți atunci, în omul acesta, intruparea vie a seriei aceleia umede, reci și pustii, care înfățișa, mai bine ca orice, melancolia bacanali și plăcerea în doliu.

Era în spectacolul acela un contrast pe care aș fi voit să-l arăt amatorilor de antiteze și celor cari înțeleg ciudătenia artistică a bălciurilor populare.

În timpul acesta, Bucureștii petrec, ca și cum ar trăi într'o lume de vis în care nu ajung zgomotele războiului și temerile furtunei. Bucureștii petrec pe jos, călare, în trăsură, în automobil; plângând, vorbind, țipând răzând, tăcând; Bucureștii petrec chiar când se plictisesc, cea ce satisface pe cei mai pretențioși.

Bucureștii petrec înainte de toate în vârtejul neconținut al bălciurilor de flori. În cadrul drăguț, quasi-artificial și confortabil privirii care se întinde de la rândul întâi al șoselei până înspre Hipodrom, bățiile de flori iau un caracter de întimitate „bon enfant”. Sub razele amăgitoare ale soarelui prietenos și muribund, orgia florală înfrigează gesturile. Roțile trăsurilor și automobilelor parcă nu mai au nici spițe nici obezi; vezi numai sori de flori cari se învârtesc pe șosea, sub ploaia buchetelor aruncate între surăsuri uitătoare. Jerbe se depărtează încet în pasul liniștit al cailor; grămezi de corole ametoitoare tremură și parcă se înfioară în trepidările automobilelor. Și femeile surăd, și simți în ochii lor ca un fel de regret al visului care se duce....

Ceja ce dă farmec jocurilor acestora, nu-s floile acelea mari, frizate, spălate, parumate, cari poartă în ele ceva artificial din care natura pare că a fost gonită; nu-s florile de carnaval mabohocite în laboratorii de chimie; ci florile acelea simple și drăguțe, florile cinstite și leale cărora nu le poți

face nici o muștrare și cari, cu toate invaziile exotice, rămân învingătoare.

Sunt unele flori prea impunătoare spre a plăcea; flori asemenea femeilor pe cari le admiri mai mult decât le plăci, flori asemenea fructelor în fața cărora rămâi în extaz fără a avea dorința să le mănânci.

A fi și a părea! Iată veșnica antiteză. Florile bogate, cari parcă plesnesc de seva bunului trai, nu fac cât floricelele crăguțe, lipsite de nume latinești, pe cari le udă numai roză dimineții și cari cresc pe marginile drumurilor spre a oferi trecătorului un buchet care nu trăește decât o zi. Ele nu-ți iau ochii, ele n'au fost crescute în seră caldă, ele nu se vând, ci oferă primului venit culoarea și parfumul lor firesc și se simt fericite dacă mor în mâinile unei femei drăguțe pe care au învățat-o mai întâi limbajul florilor.

Bucureștii petrec și la curse. E veșnic lume mulă la hipodrom: sărbătoare de soare, sărbătoare de toalete. Adunare bizară de automobile găfătoare, de echipaje vioaie, de mătăsuri lucitoare, de eleganțe aristocratice, de pretenții burgheze.

Cursele?

Ascultați ce vorbeau despre ele doi cai bătrâni înhămați la o birjă sărăcioasă:

— Curse! Ce mai treabă! Incepu unul. Am văzut eu mai multe ca toți gură-cască ăștia care-și pierd banii la pariul mutul. Am văzut aceeași comedie cu personajii diferite....

— Ai luat cumva parte la alergări? replică al doilea cu o nuanță de respect.

— Ba bine că nu. Dar tu?

— Eu! Sunt veteran din regimentul 5 călărași.

— Ei bine, dragul meu, oricât ai fi de veteran ești un novice în chestie de sport. De ce nu mi-ai spus mai de mult? Ți-ai fi servit drept călăuză. Când cineva a câștigat ca mine cincisprezece premii are dreptul să învețe și pe alții.

Veteranul din 5 călărași clipi din ochi cu o înfățișare pătrunsă.

— Așa dar, urmă celălalt, îți inchipui, dragă prietene, că toți oamenii aceștia au venit aici de dragul nostru, în interesul— după cum scrie în prospecte— ameliorării rasei cavallino? Cursele, băete dragă, sunt un fel de reprezentare al cărei spectacol se petrece în sală, iar nu pe scenă... Adevărații actori sunt înșiși spectatorii.

„Vezi colo pe dama aceea al cărei automobil arogant și a cărei toaletă îndrăzneată brutalizează atenția. Să nu crezi că cinstea prezentei ei ne e oferită de peri-pețiile hipice. În clipa aceasta stă cu spatele la cei ce aleargă ca să poată privi echipgiul acela în care a întrezărit o rivală ale cărei diamante valorează cu o mie de ori mai mult ca ale ei.

„Auzi pe tinerii aceștia doi, pe parcă au scos la plimbare în spânare o gravură dintr'un jurnal de mode:

— O sută de poli pe *Catâr II*.— La fel pe *Gloabă III*.

O sută de poli însămnă un pol. Cei ce au urechi de auzit șauă, iar desertăciunii să-i fie iertate multe, căci multe mai crede.

„Priveste colo perechea aceea de burghezi vârați în mijlocul perechilor mondene.

Domnul căscă, doamna cască. Domnul regretă prețul birjei care i-a adus de acasă; doamna regretă prețul birjei care o să-i ducă înapoi acasă. Dar domnul și doamna se consolează gândindu-se la adâncă impresie pe care o vor pricinui-o a doua zi seara, când ducându-se la Filaret la niște prieteni vor lăsa să cadă cu jumătate de gură

fraza aceasta: — Ați fost eri la curse? Noi am fost. Am văzut multe cunoștințe la tribună...

„Te miri, camarade. Așa e; sunt aici de văzut atâtea lucruri caraghioase: cucoane cari ar leșina în clipa când cineva ar călea vârfulabei cătelului lor, privește fără nici un fior căderea unui jokeu. Falsii bogăți se silesc să desfășoare un „laissez—aller” și un lux mincinos necesar susținerii creditului care le servește drept capital. Ai să vezi aci speculanți și elevi de liceu căutând emoții în focul pariurilor, ziaristi căutând o cronică, croitorii căutând o nouă tăietură de pantaloni.

„Acela de care se ocupă toți mai puțin, e bietul cal care și riscă viața ca să servească drept pretext l'acest „chasse—croisé”. Acei dintre cai cari mor nu-s cei mai nenorociți. Sunt scutiți de hrana loviturilor de bici și de perspectiva hingherilor cari jupoae de piele...

O lovitură de bici tăia vorba bătrânului. Cei doi invalizi cu patru picioare schimbă o privire dezamăgită și porniră într'un trap molatec, în mijlocul îngheștelii pietonilor cari pornesc pe șosea cu hainele pline de praf, cu ochii plini de nisip, cu gâttelej uscat de vânt, cu picioarele tremurând, în vreme ce birjarii se silesc să scoată pentru o cursă până în oraș taxa obișnuită mărită cu suma pe care au pierdut-o la pariul mutual.

Au zis Carpații

*Ascultă, Tisso, goarna ne răsbund,
Căci văzui frații cum se mai gătesc;
Și codrii auzi-i cum mai clocolesc.
Și'n sat, ce tare clopotele sună...*

*Ascultă, Tisso, ceasul este aprcape;
De grabă apăți primeneste-acum.
E mare ceasul! Nu uita, pe drum,
Să spui oceașta și la alte ape.*

*Am strâns în noi baljocuri seculare,
Și temnița, știi tu — și spânzurători,
Să vadă azi hunul cine e mai tare!..*

*Au zis și'n roșul revărsat de zori,
Spre partea unde soarele răsare,
Urca, năprasnic, clocotul spre nori...*

Ion Scăenaru

Coconu Alecu Jurubiță

I. C. VISARION.

Boerul Alecu Jurubiță, vestit în tinerețe prin crailăcurile și necredința lui, căzuse bolnav la pat și zăcea de implinise trei ani încheiați. Toți prietenii și cunoștinții lui se pomeniseră cu el dispărut de prin cafenele și de prin cluburi și așa rămăsese. Și trecuseră luni peste luni și el nu se mai văzuse prin cafenele, dar nici de murit nu murise. Il văzuseră de multe ori acasă, lungit, mai mult îngropat în puful patului alb ca zăpada, învelit cu plapumă de mătase roșie, cu barba albă, cu fața slăbită și ochii duși în fundul capului și închiși, schimbând câteva cuvinte șoptite cu fiecare, și atât.

— Ei bine frate, cum îi te boala? întreba câte unul pe fratele coconului.

— Uite așa... zace!... Il hrănim cu supe și lăpturi... Il doare trupul... N'are putere... Are, nu știu ce are... Vedeți-l cum a 'nbătrânit în trei ani... Era părul negru atunci, barba tot așa și acum toate sunt albe ca zăpada...

— Cocoane Alecule! zicea câte unul încetșor.

Coconul Alecu Jurubiță mormăia ceva neînțeles, deschidea pe jumătate un ochiu stins, și apoi îl închidea iar.

— Mai pricepi ceva cocoane Alecule?

Coconul Alecu strângea din sprâncene în semn afirmativ și tăcea înainte.

— Păi de vorbit, de ce nu vorbești?

Coconul Alecu deschidea iar ochiul stins și mormăia ceva și iar tăcea.

— Uite așa tacé mereu... Doctorii — da câți n'am adus — spun că e o formă de neurastenie; alții... forme de boale venerice; alții, vreo boală nervoasă de prin familie. Insfârșit, dracu să-i ia,

că nici ei nu se prea înțeleg.... Baba Catrina, servitoarea noastră, o femeie dela țară, stăruie mereu să aducem popi să-i facă... maslui!... Auzi maslu, lui, coconului Alecu Jurubiță, care n'a primit în casa lui nici popi, nici barim un fir de busuioac...

— Ba ar trebui să-i faceți! zise unul din prieteni.

— Ești de părere? întrebă mirat fratele coconului Alecu, boerul Costache.

— Cine știe... credința!...

— Credința, credința, dar nu știți că Alecu n'a avut credință?

— Bine, ce are aface credința lui... Poate lucrează credința altora și... mai ști... Hipnotismul, spiritismul... sunt... știu eu, științe oculte, ce or fi tot una cu vechea credință. Credință... sugestie... hipnosă... minune!...

Și d'aci boerii prieteni ai coconului Alecu, se porniră pe discuții... oculte și hotărîră să facă și un maslu coconului Alecu.

— Lui să nu-i spunem...

— Fără îndoială... ar ocări credința...

Fu mult până fu luată hotărîrea că numai decât coconul Costache, trimise după popi și într'o Sâmbătă se strânsă popii la maslu.

Coconul Alecu zăcea dus și mormăia mereu câte ceva, es numai el pricepea.

Preoții se îmbrăcară în odăidii, începură să tămâie casa și să citească. Coconul Alecu, pe semne că simți mirosul de tămâie, că deschise iar ochiul și îl roti de câteva ori. Pe urmă îl închise, iar îl deschise, mișcă o mână, o duse la ochi, îl șterse și iar îl roti...

— Po... po... po... făcu el mai deslușit.

Frati-său îi esplică binișor:

— Taci Alecuțule... e un popă... unul... doar unul... Nu e

nimic...

Coconul Alecu moși din cap și ridică mâinele în sus, cu șapte degete întinse.

— Ați văzut că știe? murmurară prietenii: i-a numărat pe câte șapte.

Popii își vedeau de treabă, slujeau înainte, iar coconul Alecu își rotea ochiul și mișca mâinele cu gest de a-i da afară.

Se făcuse slujba jumătate, când coconul Alecu reuși să strige:

— A... far... coli... va... rilor!

Popii se opriră din slujbă și văzură gesturile desparate ale coconului Alecu. Un preot bătrân zise:

— Slujiți înainte... datoria noastră e mai mare ca necredința și baljocurile oricui!

Popii își urmară slujba. Coconul Alecu injura acum sfinții și Dumnezeii popilor.

Ajunseră cu slujba până unde trebuiau să-l ungă cu sfântul Mir.

— Desbrăcați-l! se adresară popii către conu Costache.

— Pentru?

— Să se împlinească taina... trebuie uns cu Sf. Mir.

Coconul Costache începu binișor să-l desbrace. Coconul Alecu par'că pricepea ceva, că nu se lăsa deloc. Ba cămașa o apucă și cu dinții și o ținea de poale.

— Formalitatea asta nu s'ar putea suspenda? întrebă iar coconul Costache, nu-l vedeți că nu vrea?

— Nu... cocoane; noi cunoaștem un fel de maslu... cu taina ungerii cu mir... și pentru țigani și pentru boeri și pentru împărați, taina e taină și nu se poate călca...

— Dar dacă moare de necaz?

— Și mort și tot îi ungem trupul!...

— Coconul Alecu fu desbrăcat și popii citindu-l începură să-l ungă.

— Aoleo!... reuși coconul Alecu să strige.

Dar popii nu-l lăsară.

— Săriți tâlharii... aoleou!... răcni și mai bine coconul Alecu.

— Lăsați-l! se rugă coconul Costache.

— Nu!...

— Costache!... Marișol!... Ioanel... Vizitiul, rândușul... Săriți mă, că mă omoară popii!... rosti respicat coconul Alecu.

Popii citeau mereu și-l ungeau pe tălpi, pe pulpe, pe trupul tot.

— Mă omoară, măăă!... răcni el de piură sticlele.

— Lăsați-l, părintilor! se rugă iar coconul Costache.

— 'Nainte!...

Trebuiau să-l ungă de șapte ori și să-l slujească.

— Nu-i lăsa Costache... Cristosu și Dum... dar se înecă și se opri cu ochii închiși.

Popii își urmară rugăciunea acum în cea mai mare liniște:

„Părinte sfinte doftorul sufletelor și al trupurilor, carele ai trimis pe unul născut fiul tău Domnul nostru Isus Cristos, ca să vindece toată boala și din moarte să mântuiască, vindecă și pe robul tău — până aci la cuvântul de „rob” se răsvrătea tare coconul Alecu, acum tăcu molemi — Alexandru...”

— Alecu, zise coconul Costache.

— „Alecu sau Alexandru de neputința trupească și sufletească ce-l cuprinde și fă ca să vieze cu darul Christosului Tău, pentru rugăciunile prea Curatei Născătoare de Dumnezeu...” și cele-

Zuavi și tiraliori marocani

lalte. Popii sfârșiră ungera și coconul Alecu resuflă liniștit cu ochii închiși.

— O fi murit?! întrebă coconul Costache.

— Voia lui D-zeu — răspuseră preoții — dar noi credem — spuse unul — că boerului o să-i trebuiască încă câteva masluri, fiindcă chiar acum injură pe D-zeu...

— Mă căiesc! răspuse deslușit coconul Alecu, spre mirarea lui frati-său, coconul Costache.

— Acuși poți vorbi bine, Alecu-țule? îl întrebă un prieten.

— Pot... pot... Ah, ce-am făcut!

— Ce-ai făcut? întrebă toți. Coconul Alecu deschise ochii, cu luciri de sănătate în ei, și vorbi:

— Costache, fraților... nu știu ce s'a întâmplat. Sforțarea mea, citaniile părinților, credința voastră, păcătoșenia mea... Nu știu ce, m'a făcut să câștig grai și putere; căință și groază...

Și coconul Alecu strânse iar ochii și tăcu un moment. Apoi povesti mai cu putere în glas:

— Imi vine să zic Doamne, dar par'că nu mă lasă... dracu!...

Un popă îi vorbi:

— Ai încă timp cocoane să te gândești mai bine la D-zeu. Dumnezeu este... și chiar dacă nu crezi că este, gândind mult, cocoane, foarte mult, ajungi să crezi, că și de n'o fi, dar trebuie să se facă d'aici înainte! O lume fără El e cu neputință... El e în lume și prin El e lumea!...

— Lasă-l cu predicele! zise blând iar coconul Costache.

— Taci Costache, răspuse coconul Alecu... Sunt tare păcătos părinte, tare păcătos!... Câte am făcut eu pe lume?... Doamne, cine ar putea să mă ierte?... Eu, și tot nu m'ași putea ierta!... Am fost câine, am fost bou... Am făcut femeilor ce nici câinii nu fac cățelilor!... Am făcut bărbaților, ce nici câinii nu-și fac între ei!... Păcatele mele!... Mai jos decât câinii, mai jos decât dobitoacele m'am scoborit eu!... Mi-e rușine!... Mi-e tare rușine!...

Și strânse ochii iar:

„Doamne!... nu îndrăznesc să te rog!... Te batjocorește rugăciunea ce o fac. Mă ucide rușinea mea!... Ar fi bine să mor cu totul, cu totul!... Să n'am suflet!... Să fiu sdreanță svărlită pe mormane, acoperită de gunoi!...

Și coconul Alecu începu să plângă cu hohote.

— Alecule dragă!... îl mângâie frati-său, e bine că-ți schimbi convingerile...

— Ce convingeri Costache... îmi schimb absurditățile logice... Schimb putreziciunea și tot ce poate fi mai murdar, pe ceva, ce tocmai acum tocmai acum, a venit fără voia mea!

„Știi tu!... Am fost deștept, nu e așa, tot timpul slujbei. Ei bine, am auzit glasul mamei noastre, al tatălui nostru, zicându-mi în urechi: „Crede Alecule!... E mare D-zeu și e atât de bun, cum nu puteți voi să vi-l închipuiți!... Crede!... Și noi, care plângem cu tine, rătăcirea ta, ne vom ruga pentru tine!...” Auzi tu Costache? Auzi tu?... Erau gândurile mele astea?... Visam eu?... Nu! Deștept, căci auziam totul, totul, toată rugăciunea preoților!...

Doamne!... Doamne!... Și el se porni iar pe plâns...

Dăci coconul Alecu a devenit alt om. I s'au mai făcut șase

O școală subterană la Champagne unde nu poate pătrunde sgomotul canonadei

masluri și când a fost uns cu sfântul Mir, la cel din urmă maslu, a spus că moare și a cerut să-i fie lumânarea și a murit su-râzând.

Astfel s'a săvârșit coconul Alecu Jurubiță, necredinciosul boer, ce urise popii și orice fel de superstiții.

LUCEAFAR BLAND...

*Luceafăr blând de printre stele,
Arată-te privirei mele,
Trimite-ți raza luminoasă,
Lumină noaptea întunecoasă,
Luceafăr blând de printre stele!*

*Mi-e pieptul plin de dor și jale,
Căci nu mai văd în a mea cale.
Privirea-mi rătăcită trec
Și 'n parcul, liniștit și rece,
Mi-e pieptul plin de dor și jale!*

*Coboară-te și luminează,
În noaptea care se așează,
Luminătorii minții mele
Doi ochi căprui ca două stele,
Coboară-te și luminează!*

*Ca 'n alte dăți azi te coboară,
Fără ia mine 'n nopți de vară,
Dor ochi căprui de luminează,
Când noaptea nimeni nu veghează
Ca 'n alte dăți azi te coboară.*

I. Cucu-Freanăt

ARTA ȘI ARTIȘTI

Expoziția pictorului Marinescu-Vălsan

Puțini sunt artiștii neamului nostru. Și cu atât mai puțini încă acei ce reprezintă în opera lor, oarecum sufletul și năzuințele țărâniei.

Printre aceste puține suflete de artiști răsărite chiar din mulțimea aceea, pe temeiul căreia se face — tot ce se face — în această țară, este și pictorul I. Marinescu-Vălsan, care a deschis o expoziție bogată în localul „Tinerimei artistice”.

Marinescu-Vălsan, a cărui faimă de „pictorul țărâniei” a pătruns, de mult până și în cele mai sclivisite saloane, acest pictor de o originalitate scânteietoare a avut și are de luptat încă, cu spiritul nu tocmai prielnic manifestărilor românești — spirit predominant în așa zisele cercuri artistice de la noi.

Departate de a afișa principiul de xenofobie, trebuie să mărturisim însă, că nu prea ne place să recunoaștem valoarea operilor, de orice fel și aceea a personalităților născute de seară.

Să vină ori și care venetic, din largul lumii, și să se înfățișeze ca... „mare pictor, sculptor”... sau orice, și căl ai bate în palmi,

s'a și întocmit o numeroasă galerie de persoane simandicoase, care să se prosterne în fața „geniului artist”, în vreme ce un Grigorescu, un Andreescu sau un Obedeianu — ca să n'amintim decât pe cei ce nu mai sunt printre noi — este condamnat să piară, aproape în mizerie, sigur fiind că după ce moare, „patria îi va fi recunoscătoare” iar „geniul lui incontestabil”!

Exemplele pot fi numeroase și luuate, la întâmplare, din chiar viața artistică actuală.

Și asemeni străini amestecați în însăși dezvoltarea acestei vieți artistice, firește că trebuie să-i imprimă, cât de cât, năzuințele și păcatele inerente înșilor, născuți și crescuți în alte năzuințe și idealuri, decât acele ale poporului nostru.

Așa se lămurește de minune, spiritul dușmănos cu care sunt întâmpinați în asemenea cercuri artistice, artiștii de haștină ai țării noastre.

Așa se lămurește și trebuința lor de izolare — destul e să amintim retragerea în care au trăit Grigorescu și Obedeianu — și așa

se lămurește și formarea unui fel de atmosfere protivnice manifestării artiștilor țării noastre.

Din pricina aceleși „pecingini sociale” și Marinescu-Vălsan a fost trecut la „index”.

În „lumea artistică”, o strămbătură bizantină de nas e tot ce se poate spune despre un asemenea artist.

Și Marinescu-Vălsan este poate unul din cei mai fericiți înțelecători ai peisagiului românesc.

În fiecare din lucrările lui simți atmosfera țării noastre, prinsă într-o mișună și aproape instinctivă discernere a perspectivei aeriene și a celei liniare.

Indiferent de subiect, Marinescu-Vălsan știe să redea, cu intuiție admirabilă, această notă profund caracteristică și care îi și hărăzește un loc aparte în mișcarea noastră artistică.

Procedeele realizării, tehnica propriu zisă, este partea care îl preocupă mai puțin pe artistul acesta, întru cât el a ajuns la efecte de culorit, de un sugestiv realism, în totul potrivite geniului pictural îmbrățișat de el — peisagiul.

Pe paleta lui Marinescu-Vălsan par a se topi însăși tonalitățile caracteristice ale priveliștilor noastre de la munte și din ținuturile muncelelor.

Până într'atât îți deschid toate înainte adevărate priveliști văzute, în fuga trenului, de alungul celor mai frumoase ținuturi ale țării.

Aproape toate peisagiile lui Marinescu-Vălsan poartă pecetia acestui farmec, deșteptat de priveliști văzute aievea.

Dar pe lângă preocuparea lui de căpetenie, peisagiul, pictorul Marinescu Vălsan și-a concentrat munca și bogăția temperamentului său și în câteva compoziții, la execuția cărora a trebuit o muncă de uriaș.

E vorba de marea compoziție „Valea Vălsanului” (34) — o desfășurare de perspectivă, în care te pierzi, de o magistrată execuție și apoi „Mama” (32), „La seceriș” (45) și „Nu mă uita” (103) lucrări pline de un cald sentiment al compoziției, și tratate cu vigorile unei palete ce le hotărăsc, la toate, locul în galeriile noastre de pictură.

Hotărât că rolul Statului este cu deosebire important, când e vorba de dat avânt artiștilor neamului nostru.

Și nu ne îndoim, că, indiferent de clevetirile și bârfele ce sunt atât puternice în „cercurile artistice” de la noi, de îndată ce-i vorba de un artist băstinaș — pentru motivele arătate mai sus — cei ce țin pâinea și cușitul vor ști să-și astupe urechile și să-și facă datoria de adevărați conducători și pricepători ai artei.

De asemeni nu ne îndoim că amatorii de artă vor consfinți cu încurajarea lor, munca stăruitoare a acestui meritos artist, care, neperzându-și legăturile cu cei din mijlocul cărora s'a ivit, rămâne una din cele mai frumoase figuri ale artei românești contemporane.

Ion Gruia

SCOPUL VIEȚEI

E un tânăr, de sigur, acela care mi-a adresat mai zilele trecute o scrisoare, prin care îmi arată gândurile ce-l muncesc. Mă roagă să-i spun care este „scopul vieții”, indicându-mi în același timp, că nu are nici o credință religioasă și că a citit mai tot ce s'a scris în filozofie, după ce l'a plictisit literatura tuturor veacurilor, inclusiv a celui în care trăim.

Întrebarea poate să pară „bizară”; trăsesc milioane de oameni, fără să-și mai pună o asemenea întrebare și poate că tocmai ei sunt cei mai aproape de adevăr, ei își trăiesc viața nelăunțându-și cu întrebări fără răspunsuri.

Autorul scrisorii e un tânăr, dar nici după vârsta maturității nu va căpăta un răspuns la acea turbătoare întrebare și de altfel, trecuți prin viață au fost toți filozofii ale căror poeme le-a citit tânărul în chestiune.

Nu știu dacă viața are un scop; aceasta e o întrebare fără rost și deci fără răspuns. Știu însă că natura în mijlocul căreia trăim e încântătoare și că fenomenul vieții este foarte interesant.

Erau filosofi vechi, cari se sileau să găsească imperfectă opera naturii, oameni cari în loc să vadă priveliștile sublime ale munților și ale câmpiei, ale mărilor și oceanelor, vedeau numai cataclismele. Dacă nu înțelegem apoi bine natura vina e și a modului nostru de trai, îngrămădiți în orase, în cu-

tile mai mult sau mai puțin aerate ce se numesc camere, socotind că civilizația trebuie să ne depărteze cu totul de natură.

În cadrul cel frumos al naturii mișună viața fără încetare. Microbul holerei dacă ar avea judecată, probabil că s'ar întreba și el care e scopul vieții lui, ceea ce ni s'ar părea ridicol. Tot așa de ridicol poate am părea și noi altor ființe superioare, dacă ne-am întreba care e scopul vieții omenestii.

E mai bine să ai curajul și să mărturisești, că nu există un scop al vieții ceea ce însă nu te va împiedica să trăiești. Dacă nu există un scop general, sau cel puțin nu ne putem da noi seama, omul inventă nenumărate mici scopuri ale vieții, care sunt poate mai mult mijloace pentru a-ți înfrumuseța viața. A trăi e o adevărată artă, căci dacă trebuie să-ți alegi un scop oarecare, e mai bine să-ți alegi pe cel mai frumos, mai estetic.

Astfel, un individ își va face idealul său din o artă, altul din știință, altul va lupta toată viața pentru realizarea unei idei, pe care el o crede dreaptă. Fără să vrei îți intruchipezi un ideal îndepărtat, spre care tinzi toată viața fără să-l ajungi. Nenorocire aceluia care până la 20—30 de ani nu și-a făurit un scop mărunț al vieții; va duce o viață asemenea animalului. E însă un scop aproape pur artistic, nu filosofic.

Cu toată animalitatea, omul simte nevoia de asemenea idealuri, pentru care luptă toată viața,

adeseaori inconștient, care îi dă satisfacțiuni destule, și de consecințele acelei lupte vor profita mulți din cei ce vin.

Dar nimic nu e mai interesant ca lupta ce o duce omul pentru a trăi. E născut egoist și cu toate acestea el trebuie să fie sociabil, simte nevoia sufletească de a fi în tovărășia semenilor săi și în acest caz trebuie să facă nenumărate sacrificii. Ajunge cu educațiunea sufletească până acolo în cât poate să simtă nenorocirea altuia ca propria lui nenorocire, fapt care e destul de interesant și care nu poate să însemne de cât un mare progres moral.

A te întreba care e adevăratul scop al vieții înseamnă să-ți strici viața, să te chinuiești cu gânduri neroade, ce-ți vor amări viața. Trăește-ți viața, împodobeste-o cu tot ce ai mai frumos, fă sacrificii, fii generos, căci ție însuți îți procuri plăceri. Nu am să fac tânărului în chestiune un mic curs de morală, ca să nu-mi impute, că lesne să dai sfaturi; dar preceptele de mai sus sunt cele mai sănătoase. E banal lucru să repeți că fericirea nu constă de cât în mulțumirea sufletească, pe care poți să o găsești, fie că ești bogat, fie că ești sărac. Nenorocirile chiar sunt maestri excelenți pentru viață și cea mai cumplită nenorocire, dacă creerul ți-e bine alcătuit și nu te va găsi nepregătit, nu va face de cât să-ți dea putere și mai mare, ca să trăiești, să fii folositor semenilor săi, să găsești că viața e destul de interesantă și că nu merită să-ți bați joc de ea.

Întrebările metafizice nu au rost, ele nu fac de cât să-ți încurce noțiunile clare care trebuie să le ai asupra vieții.

Nu e viața o veșnică poezie, și cine nu a suferit, nu a trăit în adevăr; trebuie să suferi, ca să știi și ce e fericirea: e prima condițiune ca să știi ce e fericirea.

Iluziile sunt bagaje foarte ușoare, pe care nici odată nu trebuie să pui preț mare, căci tocmai atunci când poți să-ți spui „sunt fericit și nu mai doresc nimic”, viața de toate zilele își ia sarcina ca să te desmintă. Să fii veșnic pregătit, să știi să înduri orice lovitură a soartei, să știi să ierți și să știi să iubești, aceasta e întreaga filosofie a vieții. Vai de cei care nu știu de cât să urască!

Victor Anestin

FORTUNA ȘI SEMN

*Sunt vremuri de tristețe,
Sunt vremuri de năncare;
Azi, soare nu lucește,
Azi e furtună mare.*

*E cerul plin de nori,
E zarea în turbare.
Vezi colo stol de vulturi,
Cum se ridică'n zare?*

*Sunt gata ei de luptă,
De luptă pe viață;
Privirea lor e cruntă,
Carpații le stă 'n față.*

*Privesc muntele falnic,
Cu ochii lor de jar,
Și-i strigă'n zbor năvalnic:
Azi nu mai ești hotar!*

Haral. Niculescu-Puțuri

MAREȘALUL FRENCH
comandantul trupelor engleze din Franța

MICUL SAT

Unde este oare micul sat? In ce colț al pământului își ascunde el albele-i căsuțe? Sunt ele grupate în jurul bisericii, în fundul vre-unei prăpăstii, sau sunt înșirate de-a lungul unui drum care se pierde în depărtări? Sau, poate, se cațără pe înălțimea unui munte, ca niște capre albe și fantastice, ascunzându-și pe jumătate acoperișurile lor rustice, în noianul de verdeață? Are el un nume dulce, care sună armonios la ureche, micul sat?

Este un nume drag, pronunțat cu duiosie de francezi, sau poate, cine știe? este un nume german aspru, răgușit ca croncăntul nesuferit al unui corb?

În această oră, ce fac locuitorii acestui mic sat? Seara, la reîntoarcerea dela munca câmpului, se opresc oare în drumul lor, spre a arunca o privire mulțumită asupra belșugului ce isvorăște la fiecare pas, din rodnicul pământ al Franței generoase?

Unde este oare micul sat?

Mi'l închipui bucuros așezat pe un deal. El este acolo, atât de discret între arborii înverzii, că, de departe, ar fi luat drept un morman de stânci prăbusite și acoperite de mușchi. Insa, pe deasupra arborilor înalți se ridică albe fumuri, din coșurile umilelor căsuțe, pe o potecă care coboară în vale, niște copii împing o roabă. Atunci, de departe, îl privesc cu nesăț; trec apoi, ducând cu mine amintirea neștersă a acestui „cuih” întrezărit.

Nu mi'l închipui mai degrabă într'un colț al câmpiei, la marginea unui pârâu. El este atât de mic încât o perdea de plopi îl ascunde tuturor privirilor. O bucată de livadă verde îi servește drept covor; o împrejmuire făcută dintr'un „gard viu” îl încide din toate părțile, ca pe o mare grădină. Trec pe lângă dânsul fără să-l observ. Nici cea mai mică urmă de fum. El doarme în liniștea profundă, în alcovu-i verde, neturburat!

Nici unul din noi nu-l cunoaște. Orașul din apropiere abia știe că există și micul sat este atât de modest, atât de umil, încât nici un geograf nu și-a dat osteneala de a se ocupa de el.

Numele lui nu redesteaptă nici o amintire. În numărul nesfârșit de orașe, cu nume răsunătoare și victorioase, el este un necunoscut, fără trecut istoric, fără glorie, și care se ascunde, cu modestie într'un colț al Franței.

Locuitorii lui trăesc pașnici și inofensivi, departe de orice sgomot, în liniștea neturburată a naturii: copii se joacă prin iarba împetrită de flori de câmp, pe când femeile torc, la umbra binefăcătoare a pomilor bătrâni. Micul sat, fericit de soarta lui obscură, își trăește în pace viața-i monotonă, dar senină, sub ocrotirea unui cer binecuvântat...

El este atât de departe de „noroiul” și „destrănarea” marilor orașe! Razele aurii ale divinului soare cari îl învestmântă în mantia-i cerească, îi ajunge; bucuria lui o creiază însăși tăcerea-i și modestia-i, cari sunt singurele-i apanaje și această perdea naturală de verdeață, care îl ascunde de restul omenirii.

„Și mâine, poate, *Lumea întreagă va ști că există micul sat!*”

O, mizerie omenească!

Pârâul, azi atât de limpede și imaculat, va fi roșu, vesele perdea a plopilor care ascunde umilele căsuțe va fi distrusă de obuzele inamice, micile locuințe vor fi rase de pe fața pământului, iar satul cel mic va deveni, dintr'odată, celebru.

Nu vor mai răsună cântece pornite din inimi voioase, nu se vor mai vedea copii, rumeni la față, jucându-se, aglobii și drăgălași, nu vor mai fi recolte abundente, nu va mai domni, ca până acum, liniștea aceasta deplină și patriarhală... Un nou nume va răsa în istorie, — o victorie sau o înfrângere, — o nouă pagină sângeroasă, încă un colț de pământ stropit cu sângele copiilor noștri!

Micul sat doarme liniștit, neștiutor de ceiace are să se întâmple, neștiutor că va da numele său unui oribil măcel, iar mâine el va pânge sfâșietor, iar plânsu-i, la urmă, se va sfârși printr'un horcăit de agonie! Pe urmă, el va rămâne pe pământ ca o imensă pată de sânge.

El atât de vesel, atât de inofensiv se va înconjura de un cerc de umbră sinistră și va fi de-a pururea blestemat...

Noi, amintindu-ne de *Austerlitz* ori *Magenta*, simțim vibrând în inimile noastre războinice sunete de goarnă, iar dacă evocăm *Waterloo*, răsună în sufletele noastre notele jalnice ale unui marș funebru, simbolizând doliul națiunii întregi.

Și cât regretăm acele țărâni singuratice cu țărâni săi simpli, însă cinstiți și viteji, *colțul acela pierdu*, atât de departe de sgomotul asurzitor al orașelor, cunoscut numai de nevinovatele rândunici, cari reveneau în fiecare primăvară.

Asuprit de o dominațiune vitregă planând deasupra-i vecinic, un stol de corbi croncăntori, cu pământul său îngrășat de sângele atâtor martiri-eroi, el va trece etern, printre secolii, ca un viu simbol al morții brutale, și va rămâne, de vecei locului fatal și sinistru pe care două națiuni dușmane s'au măcelărit.

Cuibul de iubire, cuibul păcii, *micul sat*, nu va fi decât un nemărginit cimitir, o imensă „groană comună” pe care mamele îndurerate nu vor putea niciodată depune prinosul durerii lor negrăite.

Franța a semănat întreaga lume cu aceste triste și îndepărtate cimitire.

Am putea ingenunchia în cele patru colțuri ale Europei pentru a ne ruga pe mormintele vitejilor noștri căzuți pentru patrie.

Câmpiile noastre de veșnică odihnă nu se numesc numai *Père-Lachaise*, *Montmartre*, sau *Montparnasse*; ele poartă încă numele tuturor victoriilor și înfrângerilor noastre. Nu există sub cer un colț de pământ în care să nu doarmă somnul de vecei un francez asasinat, din China până în Mexic, din Câmpiile înghețate ale Rusiei până în nisipurile Egiptului.

Cimitire tăcute și pustii, cari dorm un somn greu în liniștea câmpiilor îndepărtate.

Cele mai multe, aproape toate, se află la marginea vre-unui cătun, ale cărui ziduri pe jumătate dărâmate, pare că vibrează încă de sgomotul infernal al comandelor ucigătoare.

Waterloo nu era decât o simplă fermă, iar *Magenta* număra abia cinci-zeci de case. Un uragan s'a abătut asupra acestor localități, până în acel moment necunoscute de nimeni, iar numele lor, au devenit, dintr'odată, celebre. Ori cine va pronunța de acum înainte numele lor, cari evocă măcelul oribil dintre două națiuni, se va cutremura de groază.

Prveam gânditor, o hartă a teatrului de război, și urmăream, ca'n vis, țărâmurile Rinului, pe urmă, câmpiile și munții, căutând îndurerat *micul sat* pe care'l cunoscusem odinioară. Era el așezat la stânga, sau la dreapta râului? Trebuia el căutat în împrejurimile „locurilor întărite” sau mai departe, în vre-o nebănuită singurătate?

Și încercai atunci, închizând ochii, să-mi închipui acea patriarhală pace de odinoară, aceea perdea naturală de verdeață în dosul căreia se ascundea micul și modestul sat, cu căsuțele-i albe și surzătoare, cu drăgălașele-i cuiburi de rândunele, iar ochii mi se umplură de lacrimi gândindu-mă la soarta-i nemiloasă.

O pământ sacru, pământ scump al Franței mărinimoase și iubite, pământ călcat în picioare de hordele barbarilor Teutoni, a fost scris în cartea destinului ca tu să gemi, oprimat, sub dominațiunea dușmanului secular. Dar, resemnează-te, în marea și legitima-ți durere: *ziua re-*

vanșei mult așteptate nu va întârzia!

Unde este oare micul sat?

El se afla în *Aslacia* și se numea *Woerth*¹⁾.

Traducere de
Const. P. Rhetoridy

¹⁾ În bătălia dela *Woerth* (1870) armata franceză, sub comanda mareșalului *Mac-Mahon*, a fost înfrântă de către armata germană, mult mai superioară la număr. N. Tr.

CASA de SANATATE

— SPECIALA PENTRU —
— **BOALE DE FEMEI** —
— SUB DIRECTIA —
DOCTORULUI I. KIRIAC
Chirurg primar; Setul serv. de gynecologie
al Spitalelor Eforiei
SECȚIE SEPARATĂ PENTRU BĂRBAȚI
(hemoroide, hernii, tumori, caștile vesicale
stricturi uretrale, etc.).
Strada Sf. Ioniță 8, în dosul Teatrului Național
— TELEFON 2 96 —

A apărut IERUSALIM

DE
V. MESTUGEAN
Descrierea completă a orașului
sfânt și împrejurimilor, cu nume
roase ilustrații, pe hârtie velină.
Preț 1.50
La librării, depozite principale
de ziare și la Administrația ziarului „Universul”

